

Det skal være så nakkehårene rejser sig

Interview med Torben Antonsen.

af Erik Lyhne

December 2014

CV

Født: 1948

Læreruddannet 1975 fra Århus Seminarium med linjefag dansk og musik

Lærer på Sølystskolen 1975

Viceskoleleder på Højboskolen 1991

Skoleleder på Jellebakkeskolen 1996

Skoleleder på Ellevangskolen (fusion mellem Vejlbyskole og Jellebakkeskolen) 2013

Medlem af bestyrelsen i Aarhus Skolelederforening 2008-12

Medlem af Uddannelsesrådet i Aarhus 2010-2014

Medlem af Studierådet på Læreruddannelsen i Aarhus 2009-2014

Akkrediteringsekspert på Læreruddannelsen for Danmarks Evalueringsråd 2011-12

Spillet i 4 forskellige amatørbands gennem tiden fra jazz og fusionsmusik til pop og rock

Deltaget i utallige kurser bl.a. på Vallekilde Højskole (Den Danske Jazzkreds) og Herning Højskole (Kucheza) 1975-91

Undervist på musikkurser, bl.a. sommerkurser på Livø samt fagkonsulentkurser i Aarhus Kommune 1980-1991

Du er uddannet musiklærer fra Århus Seminarium i 1975. Hvorfor blev du musiklærer?

Jeg tror, det ligger i mine gener. Jeg kommer fra en lærerfamilie, hvor min far var skoleleder og min mor lærer. Jeg kommer fra et hjem med klaver, og fik musikken ind med modermælken, for min mor spillede. I næsten bogstavelig forstand blev jeg bundet til klaverbænken og kom meget tidligt til klaverundervisning. Her lærte jeg nodespil og nodelæsning. Det fortsatte til jeg blev teenager, så kunne spillelærerinden ikke lære mig mere. Det siger jeg ikke af storhedsvanvid, men fordi hun havde sin grænse. Jeg var blevet grebet af den rytmiske musik, som hun ikke beherskede. Så jeg lærte meget ved at lytte musikken af. Jeg er således af den generation af musiklærere, der har haft stor glæde af becifringsspillet. I min gymnasietid, blev jeg optaget af guitar-spil, og lærte at spille på guitar på en studietur. Det blev også en meget stor åbning for mig, for den kunne man lige tage og spille på.

Har du erindringer fra din musikundervisning på læreruddannelsen?

Det var en fantastisk oplevelse og en fantastisk tid for mig. Jeg valgte musik, fordi der var et fantastisk musikmiljø på Aarhus Seminarium. Her underviste Fin Terkelsen, Erik Bjørn Lund, Johannes Nielsen, Helge Jensen m.fl. Det var undervisere, der havde fanget nogle af de moderne rytmer og kunne få det til at swinge. Der var også undervisere, der havde en mere klassisk tilgang, som på ingen tid kunne arrangere et kor, hvor man præsterede 10 gange så meget, som man havde troet, man nogensinde kunne gøre. Vi spillede rigtig meget sammen på linjeholdene, så uddannelsen var spækfyldt med musik. Vi var med på Vestbirk - og Silkeborg højskole, hvor vi spillede fra morgen til aften. Det lagde grunden for, hvad jeg ville med min musikundervisning som lærer.

Havde du andre inspirationskilder til din musikalske udvikling?

Ja, og det var på en lidt sjov måde. Jeg var også sportsudøver, og i min volleyball klub, manglede man et orkester. Så vi mødte 8-10 mand, og fik etableret et orkester, som jeg var med i i 13 år. Her spillede jeg el-guitar og Fender Rhodes. Jeg har stadigvæk mine instrumenter, og spiller af og til på dem. Den band- og sammenspils erfaring, jeg fik, har været guld værd for mig som musislærer i folkeskolen.

Du starter som lærer på Sølystskolen i Århus i 1975. Var det nemt at få job dengang?

En af mine gode venner er Lars Bonde¹, som jeg gik på seminariet sammen med, og vi blev enige om, at vi ville ansættes på den samme skole. Når vi søgte, måtte de "tage pakken". Det var i en tid, hvor der dels ikke var svært at få job som musislærer, og dels var der ikke el-instrumenter på ret mange skoler. Så vi var i den eksklusive situation, at vi kunne spørge, hvad skolerne kunne tilbyde, når vi søgte om ansættelse. Der var to skoler der var med i "kapløbet" til sidst, og Sølystskolen i Egå "løb af med sejren". Vi havde sat som betingelse, at skolen skulle anskaffe rytmiske musikinstrumenter over en kort periode, og at Lars og jeg skulle stå for musikundervisningen. Desuden skulle skolen gå med til, at vi etablerede musikundervisning efter det, der dengang hed §3 stk. 3, der handler om etablering af frivillig musik i skolen. De sagde ja til det hele, og som fuldstændig nyuddannede musislærere og helt grønne bag ørerne gik vi i gang med opgaven.

Hvordan fik I organiseret undervisningen?

Vi startede lige så stille op og fik en god undervisningserfaring. Vi fik købt alle de instrumenter vi ønskede og organiseret sammenspilsundervisning på flere måder. Vi måtte lave alt materiale selv helt fra bunden, for der var ikke én bog vi kunne bruge. Meget af min forberedelsestid, gik med at lytte tekster og akkorder af fra grunden, til de numre vi skulle spille med eleverne. Dengang var der ikke YouTube eller Google, hvor vi nemt kunne søge alle oplysningerne. Det var knofedt, der skulle til. Jeg tænker tilbage på alle de engelske tekster, jeg har lyttet af, og sikkert også fået konstrueret uforståelige – men dog anvendelige – sætninger. Det var betingelserne dengang. Noget af det, vi lavede med vores elever, var rytmiske forløb med små ostinater og improvisationer på Orff instrumenterne. Man havde tidligere brugt melodiske forløb, som gjorde, at børnene tit skulle vente på at komme til at spille. På den måde, vi fik det organiseret, kunne børnene komme i gang med musikken med det samme. Det kom til at lyde af godt på ingen tid og vi kunne hurtigt spille for andre. Det er musikfagets fordel, at kunne optræde med det. Senere fik vi råd til et PA-anlæg med 12 mikrofoner, så vi kunne forstærke instrumenterne til koncerterne.

Hvor stor en musikkultur fik I udviklet på skolen?

Da vi var på toppen, havde vi 16 frivillige hold under §3 stk. 3. Vi havde p-fagsordninger og flere kor og efterhånden kom der flere musikkolleger med i arbejdet, så vi blev en stor faggruppe. Vi havde i mange år nogle legendariske forårskoncerter, som betød rigtig meget både for børnene og skolen. Det bliver til en selvforstærkende musikkultur som blev en form for massebevægelse. Børnene elskede at optræde og glædede sig til at skulle vise hvad de kunne. Forældrene bakkede også op, og var glade for musikken.

Fle af vore elever ved vi også har haft glæde af den rytmiske musik på Sølystskolen ud over deres skoletid – Thomas Helmig var én af dem. Noget af det der bagefter står klarest for mig, er de glade børne-ansigter. Det er stolte og det er lykkedes og vi har gjort noget sammen.

Det du siger, er vel, at når lærerne er engagerede kommer børnene automatiske med?

Vi søgte også inspiration mange steder. På denne tid var der mange musikkurser. Jeg var gennem 10 år på Vallekilde Højskole i efterårsferien, og fik opbakning til det af min leder. Han kunne se, hvad der kom ud af den investering. På Vallekilde mødte vi eliten af den rytmiske musik i Danmark, og det blev transformeret direkte til børnene på skolen. Jeg fik terpet "The Real Book" igennem mange gange. Jeg fik lært, at man ikke bare skal efterstræbe en direkte klon af de kopi numre, der sættes op. Det gælder om at tilpasse dem, så det kommer til at lyde af noget med de aldersklasser, man arbejder med

Hvordan har du ført dit musikalske engagement og gejst med som skoleleder?

Som du kan høre, har musikken altid være meget vigtig for mig. Musikken har en kulturbærende dimension, der er vigtig for skolen. Jeg spiller tit til morgensang, så det er ikke kun den rytmiske musik, der optager mig. Kor og sang giver et fantastisk fællesskab. Det er så nakkehårene rejser sig når musikken er LIVE og børnene står midt i den. I dag går børn og unge mennesker med noget i ørerne hele tiden. Det er fint, men på den måde får de måske også et lidt passivt og efter min

mening distanceret forhold til musikken. Jeg mener, det er rigtig vigtigt, at de ser, spiller, hører og oplever den levende musik i skolen. Da jeg kom hertil som skoleleder i 1996, var der en god musical tradition, hvor 7. klassesettrin lavede musical. Det er med til at udvikle børn på helt andre måder end fagene kan. En sådan tradition koster dog mange ressourcer, som vi kunne prioritere en årrække. Den tradition har vi desværre ikke mere, men vi har bibeholdt vores forårskoncerter. Alle skal være med i koncerten lige fra de små til de store klasser. Vi har en hal, hvor vi bygger en stor scene op og lejer professionelt lyd og lys anlæg. På den måde skaber vi en rigtig flot ramme om koncerten. Det har stor betydning for oplevelsen. Vi har 2 * 800 forældre og familie mv. over de to dage, hvor forårskoncerterne afvikles. Man kan aflæse resultatet med det samme hos børnene, når man ser, hvordan deres ansigter stråler. Det er en øvebane for dem. Der skal mod til at stå på en scene, og den oplevelse kan bruges i mange andre sammenhænge. Det er en kolossal drivkraft og ansporing til at gøre sig umage og få en oplevelse, man er stolt over. Her har musikfaget en særlig karakter, for man kan høre med det samme, hvis man ikke gør sig umage.

Har I morgensang hver dag?

Nej. Vi har flere afdelinger på skolen, som tilrettelægger det forskelligt. Nogle har det en gang om ugen andre en gang om måneden. Det er svært at få tid til det hele. Men vi gør meget ud af fællesskabet – ikke kun med morgengang, men på mange andre måder. Folkeskolen er måske et af de sidste store fællesskaber, vi har, og det er noget, vi har aktivt fokus på her på skolen.

Hvad betyder det for de ansatte på skolen, at I har fokus på forårskoncerter mv.?

Igen er nøgleordet fællesskaber. Personalet bliver en del af oplevelsen. Man kan ikke, hverken som forældre eller ansat, sidde til en forårskoncert og lade det gå upåagtet hen. Det fællesskab, der genererer mellem børnene, er noget, de kan bruge i dagligdagen og i deres undervisning. Vi får mange positive kommentarer på disse arrangementer både fra forældrene og de ansatte. Det musiske udvikler børnene på flere parametre, uden det nødvendigvis lige er noget du kan måle her og nu.

Har I mange musiklærere på skolen?

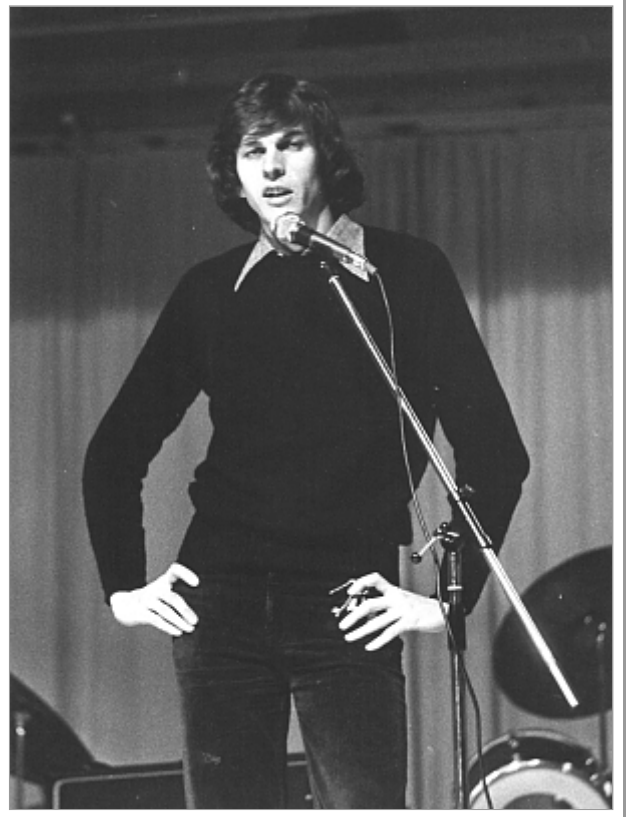
Ja, vi har mange musiklærere her på skolen, for jeg ved selv, hvad det betyder at være for få indenfor et så krævende fag. Hvis man skal have alt for mange timer, brænder man hurtigt ud. Vi har fået motion og

bevægelse 45 min hver dag med den nye skolereform, og her er der også et naturligt fokus på at lade musikken indgå. Snakken om musik på skolen, skal ikke kun blive en diskussion om fag. Det handler om at få musikken ind mange steder i hverdagen – og gerne spontant. Vi har keyboard og klaverer eller guitarer i alle afdelinger på skolen, så det er nemt lige at tage en sang eller spille til en dans. I forhold til de understøttende timer, har vi talt om at organisere nogle værksteder, hvor musik, sang og kor er oplagt at inddrage.

Vi har med den nye folkeskolereform fået en ekstra musiktime i 1. og 5. klasse. Det er godt nok vejledende, men får Jeres elever dem?

Ja. Men som du nok kan høre på mig, så handler det ikke så meget om antallet af timer, men at musikken bliver tænkt bredere ind. Det kan være ved at lave aktiviteter, hvor musikfaget indgår. Det tænker jeg som vigtigere end, at man strengt tæller timerne op. Den almindelige musikundervisning er selvfølgelig vigtig, men det er også vigtigt, at musikken fylder i mange andre sammenhænge.

Du sagde tidligere, at der var mangel på dygtige musiklærere, da du startede som lærer i 1975. Det er der stadigvæk. Hvad gør man på de skoler, hvor der ikke er linjefagsuddannede

musiklærere?

Det er en kæmpe udfordring, at give eleverne flere timer i skolerne, for der mangler musiklærere med tilstrækkelig viden til bl.a. at kunne undervise i de store klasser - også selvom de har en linjefagsuddannelse. Man kan ikke drive en musikundervisning uden at tage udgangspunkt i det som børnene lytter til. Rap fylder f.eks. rigtig meget - så det er noget, man skal kunne som musiklærer. Der stilles efter min mening meget store krav til musiklærerne i dag samtidig med, at de skal have fagligheden til at kunne lære eleverne det, der står i læseplanen.

Siger du indirekte at musikuddannelsen i lærerstudiet ikke er god nok?

Læreruddannelsen skal jo helst kunne uddanne de studerende, så de kan honorere de krav, der er til musikundervisningen i folkeskolen i dag og ikke til en imaginær undervisning i tidligere tiders musik, som ikke finder sted. Man skal naturligvis have et solidt grundlag for at undervise de nye generationer, men med udgangspunkt i den musik, som er deres. Hold da op, hvor var der langt fra den musik min musiklærer i folkeskolen satte pris på og den musik, jeg hørte på Radio Luxemburg i 60'erne. Vi talte slet ikke samme sprog, og musikken døde for mig i musiktimerne i folkeskolen. Det må den ikke gøre for de nye generationer. Vi skal ikke lefle for den nye musik, men tage den alvorligt.

Når du kigger tilbage, hvilken forskel er der på hvor det musiske stod, da du startede som lærer og hvordan det står i dag?

Jeg er ikke af den type, der synes, at alt var godt i gamle dage. Det handler om at se mulighederne i den udvikling der er, og de rammer vi har for at drive skole. Det er en spændende verden vi lever i. Børnene er en af de væsentligste grunde til, at jeg har kunnet følge med og været glad for mit arbejde. Det betyder meget, at man er i musikken og får oplevelser med den. At man - både børn og voksne - får stjernestunder, hvor det risler ned ad ryggen. Det er oplevelser der binder os sammen. Det er læring for livet.

1. Lars Bonde er en af Dansk Sangs forfattere med mange udgivelser bag sig (red)